

Wyróżnienie

w konkursie „25 lat Grundtviga – od Socratesa do Erasmusa”

Autorka/Autor	Katarzyna Żak-Caplot
Nazwa organizacji Beneficjenta	Muzeum Warszawy
Tytuł pracy	Od języka do wspólnoty: dziedzictwo kulturowe jako przestrzeń uczenia się przez całe życie
Kategoria konkursu	TEKST
Streszczenie pracy	Naturalna kolej rzeczy – rozwój działań edukacyjnych Muzeum to odpowiedź na potrzeby ludności. Uczenie się przez całe życie to nie hasło, lecz rzeczywistość, którą w Muzeum Warszawy realizujemy każdego dnia. Od 2017 roku prowadzimy działania włączające osoby uczące się języka polskiego jako obcego. Co roku poszerzamy ofertę edukacyjną o nowe obszary i z powodzeniem wykorzystujemy do tego środki sektora Edukacja dorosłych programu Erasmus+.

Od języka do wspólnoty: dziedzictwo kulturowe jako przestrzeń uczenia się przez całe życie

Pierwsze kroki stawialiśmy z Polonicum Uniwersytetu Warszawskiego, od pojedynczych zajęć po duże projekty semestralne. Sześć certyfikatów European Language Label utwierdziło nas w przekonaniu, że edukacja językowa przez kulturę to kierunek wart kontynuacji. Od 2019 roku uczestniczymy w mobilnościach, a od 2020 roku posiadamy akredytację Erasmus+, co zmotywowało nas do nawiązywania partnerstw ponadnarodowych i rozpoczęcia wspólnej pracy edukacyjnej. Te doświadczenia znacząco przyczyniły się do umiędzynarodowienia naszej instytucji, rozwoju kompetencji pracowników i uczestników projektów.

Zrealizowaliśmy m.in. dwie mobilności grupowe dorosłych z doświadczeniem uchodźczym – do Florencji i Pragi – które stały się wyjątkowym doświadczeniem edukacyjnym i społecznym.

Projekt PILLOT

Projekt PILLOT (Promoting Inclusive Language Learning Opportunities through Local Culture and Heritage for Learners with Refugee and Migrant Background) był naturalnym krokiem w stronę jeszcze większego otwarcia muzeum na społeczność. Zrealizowany we współpracy z instytucjami z pięciu krajów europejskich, dał nam narzędzia, odwagę i nowe spojrzenie na rolę muzeum w integracji. Muzeum przestało być przestrzenią ciszy – stało się miejscem rozmowy, współtworzenia i aktywnego uczestnictwa. Dzięki metodologii CLIL (Content and Language Integrated Learning) nauka języka odbywała się przez doświadczenie, kontakt z obiektami i historiami. Migranci i uchodźcy, poznając język, wchodzili w dialog z historią miasta, jego artefaktami i wartościami.

Edukacja z pasją

W ramach projektu PILLOT przetestowaliśmy dziesiątki aktywności: od kolaży tożsamości, przez warsztaty rękodzielnicze, po gry miejskie. Każda z nich była pretekstem nie tylko do nauki języka, ale też do budowania wspólnoty. Uczenie się przez działanie uświadomiło nam, że wiedza to nie coś, co się przekazuje, lecz coś, co powstaje we wspólnym doświadczeniu. Uczestnicy czuli się ważni – jako osoby z własną historią, językiem i doświadczeniem. To poczucie sprawczości i wspólnoty jest jednym z najpiękniejszych efektów projektu.

Rozwój i trwałość

PILLOT był impulsem do rozwoju całej instytucji. Kadra muzeum rozwinęła umiejętności pracy z grupami zróżnicowanymi językowo i kulturowo. Powstały zestawy zadań dostosowane do różnych poziomów językowych, a także program zajęć w prostym języku polskim. Ewaluacja projektu pokazała, jak ważna jest komunikacja klarowna, prosta i pełna empatii. Z naszych działań skorzystało ponad 800 osób, które uczestniczyły w kursach, warsztatach i projektach społecznych. Projekt udowodnił, że muzeum może być przestrzenią rozwoju kluczowych kompetencji językowych, społecznych i kulturowych, a edukacja muzealna – mostem między nauką języka a budowaniem wspólnoty.

Cieszymy się, że nasze doświadczenia będziemy mogli rozwijać w kolejnym projekcie opartym na osiągnięciach PILLOTA. Jest to I.C.A.R.E. – I Connect, Appreciate, Reinterpret, and Engage – Migrant Participatory Project Learning Through Reinterpretation of European Cultural Heritage, w którym skupimy się na językowej i kulturowej mediacji jako kluczowych kompetencjach umożliwiających porozumienie, współpracę i integrację w dzisiejszej, wielokulturowej Europie. Projekt stanowi naturalne przedłużenie i pogłębienie idei rozwiniętych w ramach PILLOTA – pracy z dziedzictwem kulturowym jako narzędziem budowania więzi międzykulturowych i rozwijania umiejętności komunikacyjnych.

W projekcie I.C.A.R.E. chcemy połączyć doświadczenia z pracy nad reinterpretacją obiektów muzealnych i materiałów kulturowych z praktykami włączania osób z doświadczeniem migracji w procesy edukacyjne. Szczególny nacisk zostanie położony na aktywny udział uczestników – ich głos, doświadczenie i interpretacje staną się punktem wyjścia do wspólnego uczenia się o Europie i o sobie nawzajem. Dzięki temu projekt nie tylko rozwija kompetencje językowe i kulturowe, ale również wzmacnia poczucie przynależności, sprawczości i tożsamości uczestników, pozwalając im stać się współtwórcami narracji o wspólnym dziedzictwie.

Ważnym aspektem projektu będzie również rozwijanie metod dydaktycznych opartych na mediacji kulturowej, które pozwalają na lepsze rozumienie różnorodności i przekraczanie barier komunikacyjnych. I.C.A.R.E. stanie się przestrzenią eksperymentowania z nowymi formami pracy w edukacji dorosłych, łączącymi elementy sztuki, refleksji kulturowej i nauki języków. W ten sposób projekt wpisuje się w aktualne europejskie tendencje promujące edukację inkluzyjną, dialog międzykulturowy i uczenie się przez całe życie.

Dziedzictwo Grundtviga

W 25-lecie programu Grundtvig z dumą podkreślamy, że edukacja dorosłych to nie dodatek, lecz fundament otwartego społeczeństwa. Wierzimy, że język to nie tylko narzędzie komunikacji, lecz także pomost do wspólnoty, do kultury i do wspólnego działania. Nikolai Frederik Severin Grundtvig, duński teolog, filozof i pedagog, uważał, że edukacja powinna budzić serce równie mocno jak umysł. Jego wizja szkoły życia, w której ludzie uczą się od siebie nawzajem, pozostaje inspiracją także dziś. W naszych projektach staramy się realizować tę ideę – łącząc ludzi ponad językami, granicami i historiami, w duchu dialogu, empatii i wspólnej nauki przez całe życie.

*Katarzyna Żak-Caplot
koordynatorka i autorka koncepcji projektów*